

מסורת הש"ס

א) שבת ק"ז: (ג) ליל ה', א) ע"י פרש"י ומוס' חולין יב: ד"ה דמן ופרש"י שם נ"א. ד"ה זעראל, ד) ע"י רש"י שבת ל"א, ט) (ג' ליל ליל, ו) ונקמן כה: ב"מ פה:], ז) ל"ל ושגב וכן לקמן בסמוך וכן לקמן כה: וז"מ פה: ח"מ ושגב וזשג אמנם לפי פה: ח"מ ושגב וזשג אמנם לפי רש"י היה הגרסא ושגב הלכן פי רש"י הכה ושגב כמו ושגב, ח) זככות כ: סנהדרין קן: ע"ש, ט) ד"ה א"ל אחרי ד"ה סנפירין, י) אבות פ"ו ה"ן, ט) ד"ה העבודה אחרי ד"ה צימוס, ז) שמואל א' ב',

הגהות הב"ח

א) נמי ליה לזכיה כפנינן הוא ימינ: (ב) שם ואל יכסלו בך בני חלם וכן היה הו"ל ליה הוא ממלא: (ג) שם חד וז"ל זמן ברה מיני ואסקי טי' נחמי חיימי לך אהון אמתי: (ד) שם לא אמרי ליה ולא מידי ושקנין ליה: (ה) רש"י ד"ה ואל ל' טי' כהנינו כדאמרין לעיל מאימתי מקבל רב אמר במגנה ושמואל אמר בחפלת המגנה אמר: (ו) ד"ה לא מאן דפטע דלא בעי מיקרי הק"ד ואמ"כ כה"ד משחזינא ליה כוונן כי חיכי דגמרי הק"ד: (ז) תוס' ד"ה השולה טי' (ש) וז"ל כסלע אע"כ שערין הוא מפרסם ושע"ה:

מוסף רש"י

השולח דג. שהיה נלוו ועומד מנשנן יום (שבת ק"ז): כיון שיבש בו כסלע, כרוחם קלע, חי"ב, משום טעלת נשמה, יתו לא חיי (ש"ס) אושעיא זעירא דמן חביריא, זעיר השיבה, ולי נחלש דלושעיא זעירא היה נקרא דמן חבירא שחנני השיבה (חולין ל"א וע"ש י"ב), עיניה טרוטות, רכות (שבת ל"א).

רבינו גרשום

שיבש בו כסלע חי"ב, משום צידה ומשום נטילת פרס, אמר ליה, ר' יוסי בר ר' אבין ובין סנפירין, א"ל, רב יוסף הא בין סנפירין ר' יוסי היא, כלבא, גורן. משמואל הרמתי, שהיה מבקש ומביא מטר אפי' בימי קציר חטים דכתיב הלא קציר חטים וגו'. בחתייהו, וכי קבילו נשיאה, אזלינן, וכי קבילו אינהו הוי כמו קבילו אנו, מעיני העדה, ייקר העדה, היינו דבי נשיאה, קוסא אתרא, דחיקא, בני אדם דחוקים.

סדר תעניות אלו פרק שלישי תענית

כד.

עין משפט גר מצוה

כט א ב מוי פ"ח מהל' שבת ה' א סמג לאהן סה:

תורה אור השלם

1. והיה אם מעיני העדה נפשתה לשגגה ויעשו כל העדה פרי בן בקר אחד לעלה לרעה ידחת לוי ומנחתו ונסכו במשפט ושעיר עזים אחד לחטת: במדבר טו כד

רבינו חננאל

שמע לרב אשי דתני אמר שמואל השולח דג מן הים כיון שיבש בו כסלע חי"ב. א' ליה איהו ובין סנפירין, א"ל רב אשי הני רבי ר' יוסי אינון, אמר ליה אגב הוא, אמר ליה רב אשי ואמאי שבקת ליה יוסי דמן יוקרת רבך, א"ל גברא דלא חס אבריה ואבותיה עלי דדיי חייס. בריה וברתיה מאי היא כו'. כלבא, אוצר. ר' יהודה נשיאה גזר תעניתא ולא אתא מיטרא. אמר שמואל הרמתי שאמר הלא קציר חטים לא יבשו, וכיון שקרא בא המטר, הגיע שפלות הדרור ליהודה בן גמליאל שהוא פרנס הדרור וצווקע ואינו נענה, או לו לדור הנתקע לכך, או מי שעלתה בימיו צרה ואין מי שראוי להתפלל ולהשיב תימה, חלש דעתיה ואתא מיטרא. רבי נשיאה גזר תענית ולא אודיעינהו לר' יוחנן ולר' שמעון בן לקיש, לצפרא אודיעינהו. אמר ריש לקיש לא קבלנו עלינו מאתמול. א"ר יוחנן יתיב בתעניתא דאנן בחתייהו גריינין. רבי נשיאה גזר תענית בעו דהמי ולא [אתא] מיטרא. תנא להו והיה אם מעיני העדה נשיתה לשגגה, משל לכלה בזמן שעניה יפות אין הגוף צריך בדיקה כו', כלומר פרנסי הדרור הוא דלא מעלי. רבי אילפי ירד לפני התיבה לפני ר' אמי אמר (מוריד הגשם) משיב הרוח אתא זיקא, אמר מוריד [הגשם] אתא מטרא, אמר ליה מאי עובדך, אמר להו בקיפא, פי' בכפר דחוק דאירנא וטהחנא ומייתנא קידושא ואבדלתא ומפקנא להו ידי חובתייהו... וכן ההוא שליחא דצבורא [דנחית] קמי דרבא, ושאלוהו ואמר מקרי ינוקא אנא ומקרינא לבני עניי כבני עתירי ואית לי פירא דכוורי דמפרנסנא מיניה כל מאן דקרי משחרינא ליה בהו עד דקרי. א) בימי רב יהודה מצלו ואתי מטרא, אמרי א' משום תורה כלהו תנויי

א) נחלש ד"ל' אמרו ליה ואל כימי רב יהודה מצלו ואמאי מעטלא אמר להו מאי אשכח אי משום תורה וכו' כלי'.

יומא חד שמעיה רבי יוסי זר אצין. ל"א יומא חד שמעיה רבי יוסי זר אצין לרב אשי. דקא גרים אמר שמואל השולה דג מן הים כשצת כיון דיבש צו כסלע אע"פ שהוא מפרסם לאחר כן וצעוד שהוא מפרסם השליכו צמיס חי"ב משום נטילת נשמה שהיא אז מללכה דמן (שבת דף עג.) השוחטו כו'. אמר ליה רבי יוסי וצין סנפיריו דודאי לא חי. וכשלין מחוסר לידה עסקינן כגון שלדו בתוך הסל והניחו צמיס לחיות כדרך שעושין דהייגין:

השולח דג מן הים. שולה כמו מגזיה כיון שיבש צו כסלע ^(א) שעדיין הוא מפרסם וצשעה שמפרסם חזר והשליכו לים חי"ב משום נטילת נשמה שהיא אז מללכה דמן (שבת דף עג.) השוחטו והמפשיטו גבי אצות מללכות: ה

ועל ברתיה לא חס עלי דידי היכי חייס בריה מאי היא יומא חד הוו אגרי ליה אגרי בדברא נגה להו ולא אייתי להו ריפתא אמרו ליה לבריה ^(ב) כפינן הוו יתבי תותי תאינתא אמר תאנה הוציאי פירותיך ויאכלו פועלי אבא אפיקו ואכלו אדהכי והכי אתא אבוה אמר להו לא תינקמו בדעתייכו דהאי דנגהנא אמצוה מרחנא ועד השתא הוא דסגיא אמרו ליה רחמנא לישבעך כי היכי דאשבען ברך אמר להו מדיכא אמרו הכי והכי הוה מעשה אמר לו בני אתה הטורחת את קונך להוציא תאנה פירותיה שלא בזמנה יאסף שלא בזמנו ברתיה מאי היא ליה ברתא בעלת יופי יומא חד חזיא לההוא גברא דהוה כריא בהוצא וקא חזי לה אמר לו מאי האי אמר ליה רבי אם ללוקחה לא זכיתי לראותה לא אזכה אמר לה בתי קא מצערת להו לברייתא שובי לעפרך ואל יכשלו בך בני אדם ^(ג) הוויא ליה ההוא חמרא כדהוו אגרי לה כל יומא לאורתא הוו משדרי לה אגרה ואתיא לבי מרה ואי מפו לה או בצורי לה לא אתיא יומא חד אינשו זוגא דסנדלי עלה ולא אזלה עד דשקלונהו מינה והדר אזלה אלעזר איש בירתא כד הוו חזו ליה גבאי צדקה הוו טשו מיניה דכל מאי דהוה גביה יהיב להו יומא חד הוה סליק לשוקא למיזבן נדוניא לברתיה חזויהו גבאי צדקה טשו מיניה אזל ורהט בתרייהו אמר להו אשבעתיכו במאי עסקיתו אמרו ליה ביתום ויתומה אמר להן העבודה שהן קודמין לבתי שקל כל דהוה בהדיה ויהב להו פיש ליה חד וזוא זבן ^(ד) ליה חיטי ואסיק שדייה באכלבא אתאי דביתיה אמרה לה לברתיה מאי אייתי אבוך אמרה לה כל מה דאייתי באכלבא שדיתיה אתיא למיפתח בבא דאכלבא חזת אכלבא דמליא חיטי וקא נפקא בניגורא דדשא ולא מיפתח כבא מחימי אולא ברתיה לבי מדרשא אמרה ליה בא וראה מה עשה לך אוהבך אמר לה העבודה הרי הן הקדש עליך ואין לך בהן אלא כאחד מעיני ישראל ר' יהודה נשיאה גזר תעניתא בעי רחמי ולא אתא מיטרא אמר כמה איכא משמואל הרמתי ליהודה בן גמליאל אוי לו לדור שכן נתקע אוי לו למי שעלתה בימיו כך חלש דעתיה ואתא מיטרא דבי נשיאה גזר תעניתא ולא אודיעינהו לרבי יוחנן ולריש לקיש לצפרא אודיעינהו אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן הא לא קבילנא עלן מאורתא אמר ליה אנן בתרייהו גררינן דבי נשיאה גזר תעניתא ולא אתא מיטרא תנא להו אושעיא זעירא ^(א) דמן חביריא ^י והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה משל לכלה שהיא בבית אביה כל זמן שעניה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה עיניה ^ט טרוטות כל גופה צריכה בדיקה אתו עבדיה ורמו ליה סודרא בצואריה וקא מצערו ליה אמרו ^(ב) (ליה) בני מאתיה שבקיה דהא נמי מצער לן כיון דחזינן דכל מיליה לשום שמים לא אמרי ליה ^(ג) מידי ושבקין ליה אתון נמי שבקוהו רבי גזר תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה אילפא ואמרי לה רבי אילפי ^ד אמר משיב הרוח ^ה ונשא זיקא מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ליה מאי עובדך אמר ליה דיינא בקוסטא דחיקא דלית ביה חמרא לקידושא ואבדלתא מרחנא ואתינא חמרא לקידושא ואבדלתא ומפיקנא להו ידי חובתייהו רב איקלע לההוא אתרא גזר תעניתא ולא אתא מיטרא נחית קמיה שליחא דצבורא אמר משיב הרוח ונשב זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא אמר ליה מאי עובדך אמר ליה ומקרינא אנא ומקרינא לבני עניי כבני עתירי ואת לא אפשר ליה לא שקלינא מיניה מידי ואית לי פירא דכוורי וכל מאן דפשע משחדינא ליה מינייהו ומסדרינן ליה ומפייסין ליה עד דאתי וקרי רב נחמן גזר תעניתא בעא רחמי ולא אתא מיטרא אמר שקלוה לנחמן חבוטו מן גודא לארעא חלש דעתיה ואתא מיטרא רבה גזר תעניתא בעי רחמי ולא אתא מיטרא אמרו ליה והא רב יהודה כי הוה גזר תעניתא אתא מיטרא אמר להו מאי אעביד אי משום תנויי אנן עדיפין מינייהו דבשני דרב יהודה ^(ז) כל תנויי בניוקין

^הג